

HSN Høgskolen
i Sørøst-Norge

Anestesisykepleierens ikke-tekniske ferdigheter

Kurs for praksisveiledere om bruk av
NANTS-no

Flora M. Flynn
Institutt for sykepleie- og helsevitenskap

HSN Høgskolen
i Sørøst-Norge

Ikke-tekniske ferdigheter

*Kognitive, sosiale og interpersonelle
ferdigheter som sammen med tekniske
ferdigheter bidrar til å håndtere oppgaver på
en effektiv og sikker måte*

Flin, O'Connor og Crichton (2008)

Pasientsikkerhet

Banebrytende rapport: «*To err is human: building a safer health system*»

Kohn, Corrigan & Donaldson (2000)

- Satte lys på uønskede hendelser og dødsfall i amerikanske sykehus
- Viste at inntil **70%** som følge av menneskelig feil
- Hadde store internasjonale ringvirkninger

Verdens helseorganisasjon (WHO);

- Definere pasientsikkerhet som: «*the absence of preventable harm to a patient during the process of health care*»
- WHO har som mål å legge til rette for, koordinere og påskynde pasientsikkerhetsmessige forbedringer i verden gjennom blant annet
 - Undervisning og forskning
 - Skape et «sikkerhetskultur» i sykehusene

Pasientsikkerhetsarbeid i Norge

I trygge hender 24
pasientsikkerhetsprogrammet.no

- «Uheldige hendelser i helsetjenesten – forebygging og håndtering» P.F. Hjort (2000)
- «I trygge hender» Norsk satsningskampanje for økt pasientsikkerhet 2011-17
- «Kvalitet og pasientsikkerhet» 2014, Meld.St.12 (2015-16)
- Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten overtok ansvaret for meldeordning for uønskede hendelser i spesialisthelsetjenesten i 2012. I 2016 mottok de **10 662 meldinger** (2014: 9536)

Systematisk	Systematisk	Systematisk
1. Identifisering av hendelsen	2. Analyse av årsaker	3. Rapportering og dokumentasjon
4. Utvikling og implementering av tiltak	5. Evaluering av tiltak	6. Oppfølging og rapportering
7. Oppfølging og rapportering	8. Oppfølging og rapportering	9. Oppfølging og rapportering
10. Oppfølging og rapportering	11. Oppfølging og rapportering	12. Oppfølging og rapportering

HSN Pasientsikkerhet
Sikkerhetsklage 10.10.2017

Flora M. Flynn

4

Oppsummering fra Elaine Bromiley saken

- Alle involverte hadde lang erfaring og høy kompetanse, men rapporten påpekte manglende
 - Lederskap
 - Situasjonsbevissthet – tid, alvorlighetsgrad
 - Prioritering av oppgaver
 - Beslutningstaking
 - Kommunikasjon
 - Autoritet/gjennomslagskraft
- Menneskelig svikt som fikk katastrofale konsekvenser!

HSN Pasientsikkerhet
Sikkerhetsklage 10.10.2017

Flora M. Flynn

5

Verktøy for utvikling og vurdering av ITF

oANTS: Anaesthetists' Non Technical Skills

oNANTS-no: Nurse Anaesthetists' Non Technical Skills
– Norway (N-ANTS-dk, ANTS-AP)

oAndre instrumenter for kirurger (NOTSS),
operasjonssykepleiere (SPLINTS)

Hva med andre faggrupper?

HSN Pasientsikkerhet
Sikkerhetsklage 10.10.2017

Flora M. Flynn

6

Instrumentene beskriver ulike *konkrete* ikke-tekniske ferdigheter som er viktige i klinisk praksis for en sikker og effektiv behandling

- **Individuelle** ferdigheter, ikke team-ferdigheter
- **Væremåte**, ikke personlighet
- Gjelder både for **rutinearbeid** og **uvanlige/akutte situasjoner**

NANTS-no

Kategorier	Elementer
Situasjonsbevissthet	▪ Innhente informasjon ▪ Identifisere og forstå ▪ Forutse og være i forkant
Beslutningstaking	▪ Identifisere handlingsalternativer ▪ Vurdere risikofaktorer og velge handlingsalternativ ▪ Revurdere
Oppgaveløsning	▪ Planlegge og forberede ▪ Prioritere ▪ Identifisere og anvende ressurser ▪ Overholde standarder og kvalitet
Teamarbeid	▪ Utveksle informasjon ▪ Vurdere roller og kompetanser ▪ Koordinere aktiviteter ▪ Vise autoritet og gjennomslagskraft ▪ Støtte andre teammedlemmer

NANTS-no Scoringssystem

Score	Beskrivelser
5 – Meget bra	Utførelsen viser høy faglig standard og kan brukes som et meget godt eksempel for andre
4 – Bra	Utførelsen var av gjennomgående god standard som ivaretok pasientens sikkerhet og kan brukes som et godt eksempel for andre
3 - Akseptabel	Utførelsen var av akseptabel standard, men kan forbedres
2 - Marginal	Utførelsen gir grunn til bekymring og betydelig forbedring er nødvendig
1 - Dårlig	Utførelsen satte, eller kunne sette, pasientens sikkerhet i fare, omfattende opplæring og støtte er påkrevet
N – Ikke observert	Adferd kunne ikke observeres i denne situasjonen

Situasjonsbevissthet

Å være bevisst det som skjer rundt deg Flin, O'Connor og Crichton (2008)

- «The perception of elements of the environment within a volume of time and space, the comprehension of their meaning and the projection of their status in the near future» Endsley, M (1995)

➤ Se – forstå – forutse

HSN Regulation
Søren Kluge 10.10.2017

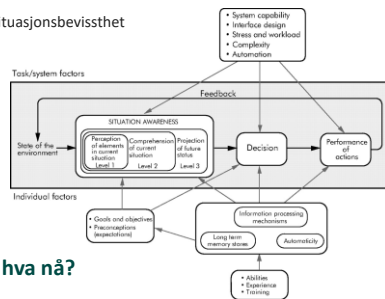
Flora M. Flynn

10

Endsleys modell av situasjonsbevissthet

3 nivåer av situasjonsbevissthet:

1. Se
2. Forstå
3. Forutse

Hva? – hva så? – hva nå?

HSN Regulation
Søren Kluge 10.10.2017

Flora M. Flynn

11

«Et øyeblikks uoppmerksomhet....»

- Hvilke faktorer reduserer situasjonsbev

- Stor arbeidsbelastning
- Stress/tretthet
- Forstyrrelser/avbrytelser
- Rutinepreget arbeid – å gå på autopilot.....

HSN Regulation
Søren Kluge 10.10.2017

Flora M. Flynn

12

Team situasjonsbevissthet

- Særlig i akutte situasjoner er team situasjonsbevissthet avgjørende for en vellykket pasientbehandling
 - Dele informasjon
 - Skaffe en felles forståelse av situasjonen
 - Lage felles mål, vurderer risikofaktorer og lage strategier for håndtering og forebygging av situasjoner
 - Revurdere situasjonen

Hvordan trene situasjonsbevissthet med studenter?

- Treningsmetoder:
 - Bruk av «Sveipeblikk»
 - Anvende kognitive hjelpemidler
 - Trene på å håndtere flere oppgaver samtidig
 - Kjenne igjen mønstre - knytte signaler opp mot liknende situasjoner
 - Reflektere rundt opplevde situasjoner
 - Begrense forstyrrelser
 - Fornuftig disponering av tid
 - Åpen dialog med andre teammedlemmer

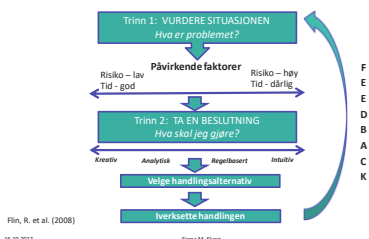
Beslutningstaking

Defineres som en kognitiv prosess hvor problemet først må identifiseres, før en relevant respons eller løsning kan velges

- Identifisere handlingsalternativer
- Vurdere risikofaktorer og velge handlingsalternativer
- Revurdere beslutninger

Faktorer som erfaring og ekspertise, men også følelser og sedvaner, kan påvirke kvaliteten på beslutninger

Beslutningstaking

Flin, R. et al. (2008)

HSN
Regulering
Sikkerhets- og
10.10.2017

Flora M. Flynn

16

Faktorer som påvirker beslutningstaking

- Teknisk ekspertise
- Erfaring med denne type situasjonen og hvordan den skal håndteres
- Stress/tretthet
- Forstyrrelser/avbrytelser
- Dårlig kommunikasjon
- Følelser

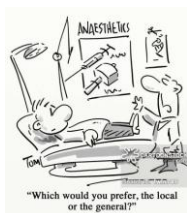

Flora M. Flynn

17

Hvordan trene beslutningstaking?

- Gjenkjenning av viktige signaler:
 - Kjennskap til egne tankeprosesser – tilbakemelding!
 - Bruk av algoritmer og huskereglar som ABCDE, WETFAG
 - Simulering og debriefing
 - Casearbeid

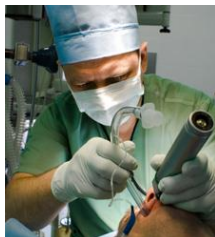
Flora M. Flynn

18

HSN
Regulering
Sikkerhets- og
10.10.2017

Oppgaveløsning

- Omhandler **planlegging, prioritering** og koordinering av **tilgjengelige ressurser** på en mest mulig hensiktsmessig måte
- En trygg og optimal løsning av oppgaver sikres ved å **overholde standarder** for god praksis og kliniske retningslinjer
- Oppgaveløsning henger tett sammen med beslutningstaking

Oppgaveløsning

- Planlegge og forberede
 - Arbeidsfordeling avklart?
 - Nøvendige utstyr, personale på plass?
 - Tenk fremover!
- Prioritere
 - Hva er viktig?
 - Hvilken rekkefølge?
 - Tenk systematisk!
- Identifisere og anvende ressurser
 - Ekstra ressurser nødvendig? Hvilke?

Hvordan trene oppgaveløsning?

- «Part-task» trening:
 - Fokus på å utføre de enkelte delene av en prosedyre før alt settes sammen
- Ferdighetstrening/simulering og debriefing
- Bruk av kognitive hjelpemidler
- Casearbeid for å reflektere kritisk over prioritering av oppgaver

Teamarbeid

Kjennetegnes ved at to eller flere individer **samarbeider** dynamisk og aktivt for å oppnå både **felles** og **individuelle** mål

- Godt samarbeid på operasjonsstua har stor betydning for pasientsikkerhet - innebærer at operasjonsteamet har en felles forståelse av gjeldende mål og risikomomenter
Rutherford, Flin og Mitchell (2012)
- Dårlig eller manglende kommunikasjon blant operasjonsteammedlemmer ligger ofte til grunn for utilsiktede hendelser
Lingard et al. (2004)

Teamarbeid

- Teamarbeid omfatter følgende elementer:
 - Utdveksle informasjon
 - Vurdere roller og kompetanser
 - Koordinere aktiviteter
 - Vise autoritet og gjennomslagskraft
 - Støtte andre teammedlemmer
- *A team of experts is **not** an expert team!*

Kommunikasjonssvikt på operasjonsstua

- Kommunikasjonssvikt førte til blant annet:
 - Ineffektivitet
 - Stress i teamet
 - Forsinkelser
 - Sløsing med resurser
 - Ulemper for pasienten
 - Prosedyrefeil

Lingard, L. et al. (2004) Communication failures in the operating room: an observational classification of recurrent types and effects

Utvikle gode teamarbeid ferdigheter

- Teamtrening:
 - Traumeteam, stansteam osv.
- Skape teamidentitet og tilhørighet:
 - Trygg kirurgi sjekkliste
 - Felles ansvar for et godt arbeidsmiljø – spiller hverandre gode!
- Anvend presis, faglig begrunnet og forståelig kommunikasjon
 - Det finnes ikke dumme spørsmål
- Gjør en god jobb selv!

Hvordan kan du bruke NANTS?

- Generell diskusjon av ikke-tekniske ferdigheter
- Observasjon og vurdering av studentens ikke-tekniske ferdigheter
- Å fremme kritisk refleksjon hos studenten rundt utfordringer i kliniske prestasjoner
- Å skape dialog og strukturere tilbakemelding på kliniske prestasjoner under veiledningssamtaler med studenter
- (Debriefing etter simulatortrening)

Personorientert klinisk praksis

- Personorientert klinisk praksis defineres av McCormack & McCance (2016) som:

*“...an approach to practice established through the formation and fostering of **healthful relationships between all care providers, service user and others significant to them in their lives.** It is underpinned by values of respect for persons, **individual right to self-determination, mutual respect and understanding.** It is enabled by **cultures of empowerment** that foster continuous approaches to practice development.”*

Kritisk refleksjon – hva betyr det egentlig?

- Ulike typer refleksjon:
 - Teknisk - kvalitetssikrende
 - Praktisk - forståelse
 - Frigjørende – føre til endring (kritisk)
- Målet er å generere ny kunnskap for å videreutvikle praksis
- En refleksiv prosess:
 - Stille kritisk spørsmål
 - Forsøk å se seg selv utenfra - økt selvbevissthet

«Excellence» i anestesisykepleie

➤ Excellence defineres slik:

Eksperten som kontinuerlig søker etter nye og lærerike utfordringer for å perfektionere sin kliniske praksis

(Smith, Glavin & Greaves, 2010)

➤ Ikke-tekniske ferdigheter i tillegg til faglig ydmykhet og pasientorientert arbeid ansees som viktig for å oppnå «excellence»

(Larsson & Holmström, 2013)

Litteraturliste

- Endsley, M. R. (1995) Towards a Theory of Situation Awareness in Dynamic Systems. I: *Human Factors: The Journal of the Human Factors and Ergonomics Society*, 37(1), s. 52-64.
- Fletcher, G. et al. (2003) Anaesthetists' Non-Technical Skills (ANTS): evaluation of a behavioural marker system. I: *Br J Anaesth*, 90(5), s. 580-8.
- Flin, R. H., P. O'Connor og M. D. Crichton (2008) *Safety at the sharp end: a guide to non-technical skills*. Aldershot: Ashgate.
- Kohs, L. T., J. Corrigan og M. S. Donaldson (2000) *To err is human: building a safer health system*. Washington, D.C.: National Academy Press.
- Larsson J, Holmström I. (2013) How excellent anaesthetists perform in the operating theatre—a qualitative study on non-technical skills. *Br J Anaesth*; 110: 115–21
- Lingard, L. et al. (2004) Communication failures in the operating room: an observational classification of recurrent types and effects. I: *Qual Saf Health Care*, 13(5), s. 330-6.
- Rutherford, J. S., R. Flin og L. Mitchell (2012) Teamwork, communication, and anaesthetic assistance in Scotland. I: *Br J Anaesth*, 109(1), s. 21-6.
- Schulz, C. M. mfl. (2013) Situation awareness in anesthesia: concept and research. I: *Anesthesiology*, 118(3), s. 729-42.
- Smith, A. F., R. Glavin & J. D. Greaves (2011) Defining excellence in anaesthesia: the role of personal qualities and practice environment. I: *Br J Anaesth*, 106(1), s. 38-43.
- Stiegler, M. P. og A. Tung (2014) Cognitive processes in anesthesiology decision making. I: *Anesthesiology*, 120(1), s. 204-17.